

AMIGOS DO BRASIL

NIEUWSBRIEF

Ledenadministratie
Anne Lamberix
Hekerbeekweg 14
6301 EN Valkenburg a/d Geul
Telefoon 043 - 601 40 65

Deze nieuwsbrief is bedoeld voor de vaste donateurs en belangstellenden van Amigos do Brasil en verschijnt minimaal twee maal per jaar. Reacties kunt u sturen naar het hiernaast vermelde adres.

ING-bankrekeningnummer
67.98.64.520

onder vermelding van
Amigos do Brasil

UITNODIGING

Geachte donateur, belangstellende,

Het is een groot genoegen u opnieuw te mogen uitnodigen om deel te nemen aan de speciale Eucharistieviering waaraan, zoals inmiddels gebruikelijk, elk jaar onze Stichting Amigos do Brasil haar medewerking verleent. Dit jaar wordt deze H. Mis opgedragen

in de parochie van O.L. Vrouw van Altijddurende Bijstand ("nieuwe kerk") aan het Walramplein te Valkenburg

op zondag 18 juni a.s. om 09.30 uur

Het toeval wil dat, evenals verleden jaar, Rover van der Ploeg voor familiebezoek in Limburg is en zodoende persoonlijk aanwezig kan zijn.

Hij zal tijdens de H. Mis opnieuw aandacht vragen voor de misstanden in de wereld en met name in "zijn" Brazilië en dit zal zeker een van de onderwerpen zijn van de door hemzelf uitgesproken preek tijdens de dienst.

Het bestuur van Amigos do Brasil is bijzonder blij met zijn inspirerende aanwezigheid en hoopt u allen tijdens deze speciale viering te mogen begroeten.

Graag nodigen wij u dan ook uit aanwezig te zijn.

Bestuur Stichting Amigos do Brasil

Verlag van een bijzondere reis

28 april – 7 mei 2006

Wij schrijven dit verslag in de wetenschap dat we nauwelijks in staat zullen zijn om onze indrukken en ervaringen op u als lezer over te brengen. Toch vinden we het alleszins de moeite waard om het te proberen.

Op 28 april jl. begint onze alternatieve vakantie naar Brazilië. Met als voornaamste doel het bezoeken van de projecten van Amigos do Brasil, "onze" projecten. Voor Agnes van der Ploeg en Nan von der Ruhr wordt dit een hernieuwde kennismaking met het noordoosten van Brazilië, voor Mia Rikers en Mimi van Gangelen is dit een eerste bezoek aan de staat Pernambuco. Heel spannend. Aangezien onze luchtvaartmaatschappij TAP het toestaat extra veel bagage mee te nemen zijn we bijzonder gelukkig met de sponsoring door Naseman Rolstoelen Groepsvervoer uit Valkenburg, die ons samen met onze acht grote koffers en nog wat handbagage veilig naar Brussel en later ook weer thuis brengt. Nogmaals hartelijk dank hiervoor!

Na een prima verlopen reis worden we die vrijdagavond Braziliaans warm welkom geheten door Eliana en Rover van der Ploeg, onze gastvrouw en gastheer tijdens ons verblijf. En we vallen meteen met de neus in de boter. De volgende zaterdag wordt Natalia, een nichtje van Eliana, 10 jaar en zij heeft gevraagd of ze dit bij Rover en Eliana thuis mag vieren. Nog enigszins versuft van de reis zien we vanaf tien uur 's morgens de feestvierders binnen-

komen, de meeste lopend, maar allemaal met iets lekkers bij zich ter verhoging van de feestvreugde. De gigantisch grote, suikerspinroze taart, hebben we dan al bewonderd. Zonder taart geen feest!

En wij "holandesas" worden vriendelijk door iedereen begroet: "bom dia" klinkt het steeds opnieuw. We beginnen ons al thuis te voelen. En met veel plezier maken wij ter plekke een cadeautje klaar voor de jarige. Een lief rood jurkje dat wij, samen met heel veel andere kleding, spellen, pennen en kleur stiften, knuffels, petjes en nog van alles, mee konden nemen vanuit Nederland. Het is precies haar maatje en een dag later komt haar moeder ons nogmaals glunderend bedanken voor het mooie cadeau.

Op 1 mei, de dag van de arbeid, ligt heel Brazilië "plat". Dit is de enige dag in het jaar dat alle winkels en bedrijven gesloten zijn. 's Avonds kunnen we meegenieten van een openluchtconcert, dat overigens elke maand gratis wordt gegeven door het symfonieorkest van Recife. En speciaal ter ere van 1 mei wordt dit deze keer afgesloten met de Internationale en een prachtig vuurwerk.

Na wat rust genomen te hebben en na een bezoek aan het mooie, oude stadscentrum van Olinda en van Recife, wordt het dan tijd voor een

eerste bezoek aan een van de projecten, n.l. **Het gehandicaptenproject in Mangueira, een stadsdeel van Recife.**

Het is geweldig om nu eens met eigen ogen te kunnen zien hoe goed de mensen hier bezig zijn. Trots wordt ons het "winkelke" getoond waar de zelf gemaakte spulletjes worden verkocht. In de gemeenschappelijke ruimte ligt een gezellig tafelkleedje op de tafels met een vaasje met papieren bloemen, alles weer zelf gemaakt. Het ziet er heel plezierig uit. Na kennis gemaakt te hebben met enkele vrijwilligers van het project, gaan Nan en Agnes samen met Eliana de wijk in op bezoek bij Jefferson, Martha en João Paulo.

Ondertussen gaan Mia en Mimi met Lora, een van onze gedreven vrijwilligers en Rover op bezoek bij Wilson van 29. In een ruimte van 3 x 3 m ligt hij al negen jaar op bed, sinds hij, om aan een overval te ontsnappen, bij een sprong van een viaduct een dwarslaesie opliep. Anderhalf jaar geleden werd door toedoen van bezoek uit Nederland, de familie Hensen, een waterbed voor hem geregeld om het liggen nog enigszins dragelijk te maken. Je voelt je machteloos. Wilson heeft een heel eenvoudige rolstoel ter beschikking, maar kan die alleen gebruiken als iemand hem komt halen én, aangezien hij incontinent is, als hij luiers in voorraad heeft. Is hiervoor geen geld meer, dan

verblijft hij 24 uur binnen, zonder raam, met alleen een radiootje als gezelschap en een lap stof als "deur" naar de buitenwereld in het steegje. Woorden schieten hier te kort, zoveel troosteloosheid wordt ons bijna te veel en we troosten ons als we weer weg gaan een beetje met de wetenschap dat ook hij in ieder geval af en toe even "onder de mensen" kan zijn in het gehandicaptenproject.

Ons volgende bezoek geldt Gerlane, bij de trouwe lezers van onze Nieuwsbrief inmiddels bekend als jarenlange deelneemster aan het gehandicaptenproject en door haar baby Camila. Gerlane ontvangt ons stralend, gezeten op de vochtige grond in haar piepkleine (eenkamer) huisje.

Gerlane met Rover en Camila

Trots geeft ze ons baby Camila in de armen. Ze is vreselijk blij dat ze haar vierde kindje heeft kunnen behouden door de financiële steun van Claudia Volders en George Lahaije uit Valkenburg. In het eerste huisje aan het steegje woont haar zus die zorgt voor een ander gehandicapt zusje en tevens een oogje in het zeil houdt bij Gerlane. In het even kleine huisje aan de andere kant woont haar nicht met vijf personen, die ook deelt in de zorg voor het gezin van Gerlane. Door zo voor elkaar te zorgen redden ze het samen. Heel trots vertelt Gerlane dat ze via het gehandicaptenproject ook aan sport is kunnen gaan doen, en wel aan discussiëren. Een keer per week wordt ze opgehaald om te gaan trainen en dit komende weekend zijn er zelfs wedstrijden. Hier verheugt ze zich enorm op. Deze jonge vrouw straalt een geweldige levensmoed uit.

Paulinho, ook een trouw bezoeker van het project, is onze volgende gastheer. Paulinho woont samen met zijn blinde moeder in een ruimere woning in de wijk, hetgeen te danken is aan het pensioentje dat zijn moeder krijgt sinds het overlijden van haar man. Paulinho zou graag met computers leren omgaan om zo zijn wereld te vergroten. Wellicht is dit een van de mogelijke nieuwe projectjes binnen het gehandicaptenproject die we kunnen opzetten. Zijn moeder vertelt Rover dat niets haar grote dank jegens Lora, een van onze gedreven vrijwilligsters, kan uitdrukken.

De tekenles

Terug in het gebouw van ons gehandicaptenproject zien we dat Domicio is begonnen met het geven van tekenles op het binnenpleintje. Een groepje van 8 mensen zit heel geconcentreerd aan de tafeltjes te werken, terwijl binnen de verjaardag wordt gevierd van de nu 6-jarige blinde Mariana. En weer mogen we mee-eten van een verrukkelijke taart! Vandaag wordt er gelachen en feestgevierd, maar er wordt ook gewerkt en het centrum is een ontmoetingsplek voor velen.

"Parabens" Mariana!

Mariângela heeft inmiddels een grote pan soep gemaakt die iedereen heerlijk smaakt. Het is hartverwarmend en inspirerend om te zien hoeveel positieve rimpels ons kleine druppeltje in de vijver veroorzaakt. Zoveel mensen die op de een of andere manier meedelen van dat beetje, dat door een geweldig team vrijwilligers wordt omgebogen tot heel veel. Met groot respect en ieder met z'n eigen gedachten gaan we terug naar Olinda.

Ontspanning in het gehandicaptenproject

Hiernaast v.l.n.r. de geweldige vrijwilligers Mariângela, Nensa, Domicio, Lidia, Veto en Lora

Onder aanvoering van onze "chauffeur" Rover gaan we de volgende dag naar het volgende project,

Het Grote Huis (Casarão) in een ander deel van Recife.

Wat een ontvangst alweer. De mensen zijn hier zo hartelijk en warm.

Bernardo in een van de computerlokaaltjes

Eerst krijgen we een rondleiding door de computerklasjes. Ergens staat een groepje jonge mensen te praten. Op het overdekte terras aan de achterkant van het Grote Huis staat Lucas, die hier vijf ochtenden per week les komt geven. Een groep van zo'n veertig leerlingen luistert aandachtig maar wordt dan toch afgeleid door ons bezoek.

Onze receptionist

Iedereen gaat naar binnen waar Eliana vertelt waarom wij in Brazilië zijn.

Wij stellen ons voor en er ontstaat een discussie (met behulp van onze tolken) over de beweegredenen van hen om aan het project deel te nemen.

Er worden vragen gesteld over Nederland en het wordt een heel interessant en plezierig samenzijn. De jongeren zijn bijzonder geïnteresseerd! En als een van de jongens opmerkt dat Mia precies op z'n moeder lijkt en Mia dus met hem op de foto gaat, ontstaat er natuurlijk grote hilariteit.

Mia en Diogo

In ons latere gesprek met de vier lesgevende studenten vertellen zij over de nieuwe aanpak die sinds

augustus 2005 is ingevoerd. De oude werkwijze bleek niet te voldoen, waarna zij het "Project voor de ontwikkeling van werk en inkomen door middel van onderwijs" ontwikkelden, "Progepe".

Tien maanden lang, vijf ochtenden per week, krijgen ongeveer 50 geselecteerde leerlingen les in het onderhouden en repareren van computers. Daarnaast wordt aandacht gegeven aan algemene ontwikkeling op het gebied van Portugese taal, geschiedenis, cultuur en burgerrechten. Ook leren zij Engels, specifiek gericht op computers en techniek. De wetenschap dat iedereen echt een kans op de arbeidsmarkt heeft is voor de deelnemers een enorme stimulans.

De leerlingen ontvangen een vergoeding voor de reiskosten om naar het Grote Huis te kunnen komen. Dit is helaas een grote aanslag op de financiële middelen. Maar de nieuwe aanpak blijkt veel beter te werken en de leerlingen zijn allemaal heel gemotiveerd. Na die tien maanden krijgen ze een diploma waarna wordt geprobeerd hen als stagiair te plaatsen bij een bedrijf. En het is geweldig dat uitgerekend op de dag dat wij in Casarão zijn, bekend wordt dat twee van de leerlingen naar de Universiteit kunnen doorstromen! Diogo, een heel levendige en geïnteresseerde jongeman, gaat pedagogiek studeren en een andere student gaat naar de technische universiteit! Echt geweldig. De receptionist/telefonist van het Grote Huis is trouwens ook een voormalige leerling, die op deze manier dit baantje heeft weten te bemachtigen. Hij vertelt er vol trots over.

De "leraren" en kartrekkers binnen het Grote Huis zijn Bernardo, Dimas, Raquel en Lucas (allen student geschiedenis), Fagner (bedrijfskunde), Aninha (sociologie) en Eliana. Zo komt Dimas elke dag met de bus vanuit Olinda naar het Grote Huis om les te kunnen geven in geschiedenis en burgerrechten. Bernardo publiceert samen met Dimas gedichten en geeft computerles. Fagner, een buurjongen van Lucas, vertelt dat Recife het centrum wordt van de informatica-branchen in de streek; er bestaat reeds een "porto digital" in het centrum van Recife. Hij geeft zelf ook les op het gebied van informatica en over financiële thema's. Lucas vertelt dat zij als "leraar" zelf ook weer leren van het lesgeven in het Grote Huis. Zij willen vooral de jongeren een bredere kijk

geven op politiek en de maatschappij. Brazilië heeft, zo zegt hij, in feite twee maatschappijen: de jongeren die in het Grote Huis komen, dus de kinderen uit de arme wijken, hebben een andere werkelijkheid, kennen een andere wereld.

In gesprek met de "leraren"

Wij zijn erg onder de indruk van de ernst en bevoegenheid waarmee de lesgevende studenten vertellen over hun activiteiten in het Grote Huis. Zij zijn bovendien zeer politiek geëngageerd.

Met name Nan en Agnes, die hier drie jaar geleden ook waren, zijn aangenaam verrast door de positieve ontwikkelingen in het Grote Huis.

Na het maken van een groepsfoto op het terras omhelst een van de meisjes uit de groep ons spontaan; ze vindt het heel fijn dat ze ons ontmoet heeft. Het was ook voor ons een heel leerzame ochtend en het kost ons moeite om van iedereen afscheid te nemen.

Bernardo, Dimas, Lucas, Fagner, Eliana

De computerlokaaltjes

Na een lekkere lunch bij "Recanto do Picui" gaan we vervolgens inkopen doen voor onze komende Kerstverkoop! Eliana weet de goede adresjes en we kopen prachtige tafelkleden in de markthal van Recife. De verkopers zijn heel enthousiast als ze merken dat we meer dan een tafellaken willen meenemen. En omdat ze natuurlijk zien hoe vreselijk warm wij Nederlanders het hebben in de Braziliaanse herfst, komen ze al snel met bekertjes water! Dat helpt. Wij kunnen weer even adem halen en vinden de rust om verder te kiezen en te besluiten wat meegaat naar Nederland in de nu weer lege koffers.

We genieten nog een tijdje van het kleurrijke gekrakeel in de markthal, waar je jezelf heel goed in bedwang moet houden wil je niet met twintig volle koffers huiswaarts keren...! Helemaal tevreden over onze aankopen rijden we huiswaarts.

Na een goede nachtrust en een heerlijk Braziliaans ontbijt met verse eitjes van de eigen kippen en heerlijk vers fruit uit de tuin maken we ons klaar voor het volgende doel in het perfecte reisschema van Rover en Eliana.

We gaan het binnenland in. Eerst naar Caruaru, waar in een kleine aparte gemeenschap de mooie kleurrijke beeldjes worden vervaardigd. Ook hier heeft Eliana een vertrouwd adresje. Alhoewel we eigenlijk niet van plan zijn om veel beeldjes in te kopen, gaan we uiteindelijk toch met diverse zorgvuldig verpakte kunstwerkjes naar de auto. Ze zijn prachtig.

Het "knedem" van de klei

En wat een enthousiasme bij Artesão Luiz Antonio da Silva! De hele familie werkt mee en iedereen is heel blij met de goede verkoop van die dag. En wij zijn even blij met onze aankopen! En wat het allemaal zo mooi maakt: dit gezin in Caruaru heeft door onze aankopen voor even weer wat meer financiële armslag, terwijl de winst die wordt gemaakt tijdens de Kerstverkoop ook weer volledig terugvloeit naar Brazilië, maar dan naar de projecten, waar weer anderen hun voordeel mee kunnen doen.

De oven

Hierna rijden we door naar ons uiteindelijke doel van die dag: **Het kinderopvangproject in Campina Grande**, ooit begonnen als het zogenaamde "vuilnisbeltproject".

Bij onze aankomst zijn de kinderen nog in de klasjes en zitten ijverig te tekenen en te schrijven. Aan de muur hangt een zelfgemaakt alfabet. Prachtige donkere kinderen kijken ons nieuwsgierig aan. We zijn heel welkom en als teken hiervan ontvangen we allemaal een mooi verpakt rood roosje met een tekstje erop dat zegt "Obrigado pela Visita!". We zijn helemaal ontroerd maar er is geen tijd om hier aan toe te geven. Een klein meisje pakt een van ons bij de hand en neemt ons mee naar het andere lokaaltje om ook daar alles te bewonderen.

Het ziet er allemaal prima uit en zeker de "overkapping" tussen de twee gebouwtjes is perfect gekozen. Het geeft weer zoveel extra ruimte. We horen van Elza dat de ruimtes nu ook worden gebruikt door andere organisaties in de wijk, zoals de voetbalclub en de vrouwengroep. Er staan, aan de kant geschoven, twee naaimachines die 's avonds door een groepje moeders worden gebruikt. En niet zonder trots vertelt Elza ons dat de kinderen die van "ons" schooltje doorstromen naar het openbaar onderwijs zo goed zijn, dat ze vaak een klasje kunnen overslaan.

De lesprogramma's worden opgesteld door zus Penina, die inmiddels afgestudeerd pedagoge is. De lerarens van de openbare school is al komen vragen welk systeem Elza, Penina, Nensa en hun broer Elso toepassen in het schooltje... Een groter compliment kunnen wij hen niet geven!

De kinderen spelen inmiddels op het achterpleintje bij de betonnen glijbaan en willen allemaal heel graag op de groepsfoto. En als we dan vragen wat hun verdere wensen zijn krijgen we als antwoord: verf, potloden, slijpers, kleurpotloden enz. graag. Het is zo simpel eigenlijk. Wat ons doet beseffen dat we, nog meer dan voorheen wellicht, moeten proberen om zo veel mogelijk financiële middelen bijeen te krijgen zodat dit soort simpele dingen aangeschaft kunnen worden.

Overigens had Eliana ook voor dit project thuis al een koffer volgestouwd met allerlei dingen die wij uit Nederland konden meenemen en waarmee ze ook in Campina Grande heel blij zijn.

Op de markt in de mooie kustplaats João Pessoa kopen we de volgende dag nog wat mooie gekleurde sjaals en 's morgens hebben we de gelegenheid om nog een lekkere strandwandeling te maken op een bijna verlaten strand. Het is immers herfst, dus wie gaat er nou naar het strand...!? Precies, die gekke holandesas, die het bovendien ook nog vreselijk warm hebben! We ontmoeten hier overigens ook nog de Nederlandse Kim Noltes, afgestudeerd tandarts, die sinds kort in Brazilië woont. Zij wil gaan bekijken of er mogelijkheden zijn om b.v. voor de kinderen van ons schooltje in Campina Grande iets te doen op tandheelkundig gebied.

De reis terug naar Olinda voert ons door een prachtig landschap,

weliswaar beheerst door de eindeloze suikerrietplantages, die allemaal eigendom van grootgrondbezitters zijn. We zien veel dorpjes met kleine hutjes, waar veel suikerrietkappers wonen. Na het kapseizoen hebben deze mensen vaak geen enkele vorm van inkomen.

En dat terwijl dit land zo veel te bieden heeft: een prachtige natuur, het grootste assortiment aan vruchten in alle maten en kleuren dat we ooit hebben gezien, een warm klimaat, veel belangrijke bodemschatten. Hoe kan het dat alles zo ongelijk verdeeld is vraag je je dan af.

Zo zagen wij op de heenweg naar Caruaru ook diverse "campamentos", nederzettingen van landloze boeren die protesteren tegen de oneerlijke verdeling van de grond.

De geweldige spontaniteit van de mensen en hun enorme levenskracht en hartelijkheid maakt een diepe indruk op ons. We hebben veel geleerd in deze week. Maar we zijn ook heel erg blij om te zien dat de projecten, ondanks de beperkte middelen, heel goed lopen en zeer functioneel zijn. Met name Nan en Agnes, die alles al eerder hebben gezien, zijn in positieve zin verrast door de progressie die er is gemaakt in de afgelopen twee tot drie jaar.

De laatste zaterdag van ons verblijf doen we het rustig aan; die avond begint immers weer een lange reis naar huis. Er is veel om over na te denken. We hebben een geweldige thuis gehad bij Eliana en Rover en hun kinderen en sluiten deze fantastische week af met een heel gezellige lunch. Eliana, Rover, Lucas, Jonas, heel erg bedankt voor jullie geweldige gastvrijheid!

Agnes van der Ploeg, Mia Rikers, Mimi van Gangelen en Nan von der Ruhr